

EKOŠOLSKI LIST

EŠL- št. 6/ 10. februar 2017

OKOLJE IN KULTURA

Februar je najkrajši mesec v letu, zato se zdi posebej zanimiv in tudi pester. Najbolj ga zagotovo zaznamuje slovenski kulturni dan, s kate-

*Žive naj vsi narodi
Ki hrepené dočakat' dan,
De koder s'once hodi,
Prepir iz soota bo prigrán,
Deroják
Prost bo vsak,
Ne vrag, če s'osad bo meják.*

rim se spominjamo pesnika Franceta Prešerna in s katerim kulturo vsaj en dan postavimo v ospredje. In kaj je kultura? So to posamezna umetniška dela, predstava, pesem, knjiga? Je

Februar ali svečan je drugi mesec v gregorijanskem koledarju, ki je dobil ime po latinskem prazniku sprave in očiščenja. Slovensko ime svečan povezujemo z besedo sveča. Naj bo narejena iz voska ali iz ledu, zdaj je pravi čas za obe.

kultura predvsem, kar ustvarimo, ali tudi, kakor živimo? Ali se zavedamo širšega pomena te besede? Se zavedamo, da smo kultura vsak posameznik posebej in vsi skupaj? Da so kultura naše posamezne in skupne lastnosti, naše navade in obnašanje? In kako 'kulturni' smo v medsebojnih pogovorih, pri vsakdanjem delu, doma? Kako 'kulturni' smo v svojem odnosu do narave?

Ne glede na to, ali s kulturo označujemo umetniški dogodek ali svoje vedenje, si prizadevajmo, da nas 'kulturno' vodi skozi vse leto. Tudi pri aktivnostih v programu Ekošola. Naš odnos do okolja, naravnih virov, naša kreativnost in vsak okoljski napredek so majhni, a odmevni koraki, ki prav tako odražajo našo kulturo.

KOLENDAR DOGODKOV:

15. februar: Rok za oddajo prispevkov o hrani za Mlade poročevalce za okolje

17. februar: Državno tekmovanje Ekokviz OŠ

20. - 24. februar: Zimske počitnice za učence jugovzhodne Slovenije

24. februar: Zaključek spomladanskega dela natečaja Eko-paket

27. februar - 3. marec: Zimske počitnice za preostala območja Slovenije

10. marec: Zaključni dogodek projekta Eko-paket na sejmu Altermed

10. - 12. marec: Aktivno sodelovanje ustanov programa Ekošola na sejmu Altermed

31. marec: Rok za oddajo kuharice pri projektu Hrana ni za tjavendan

31. marec: Rok za oddajo receptov Reciklirana kuharija

31. marec: Rok za oddajo del v likovnem natečaju Trajnostna mobilnost

april - maj: [Delavnice za vrtce in OŠ na temo zgodnjega naravoslovja in biotske raznovrstnosti](#)
Delavnice bo izvedla Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta

V tej številki:

Eko-paket
Mladi poročevalci

2

Ekokviz OŠ
Ekokviz SŠ

3

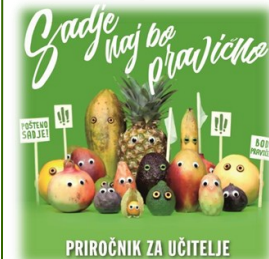
Reciklirana kuharija

4

Po korakih do trajnostne mobilnosti
Sadje naj bo pravično

5

URE
Altermed

6

KAKO DOBRO POZNATE KEMS IN KAJ VSE LAHKO USTVARITE IZ NJE?

EKO-PAKET SE IZTEKA, VAŠE IZDELKE PRIČAKUJEMO DO KONCA FEBRUARJA!

Iz katerih materialov je sestavljena embalaža za mleko in sokove (KEMS)? Kateri material iz odpadne KEMS recikliramo? Kaj nastane iz reciklirane odpadne KEMS? V kateri zabojnik jo odložite po uporabi? Če znate odgovoriti na vsa vprašanja, ste zagotovo natančno prebrali vse o KEMS na [spletnem mestu projekta Eko-paket](#) ali [spletnem mestu programa Ekošola](#) in veste, da se v tem mesecu končuje drugi del nagradnega natečaja. Če vam ni uspelo, da bi si jo podrobneje ogledali sami, vas zdaj znova vabimo, da ustvarjate in raziskujete KEMS.

V drugem sklopu nagradnega natečaja Eko-paket lahko ustvarjate na temo gozda in svetovnih znamenitosti ter raziskujete krožno gospodarstvo! Izdelke bomo ocenjevali v petih skupinah: vrtci, 1. triada OŠ, 2. triada OŠ, 3. triada OŠ in srednje šole ter posebna kategorija. Več na www.eko-paket.si in na [spletnem mestu programa Ekošola](#). Rok za posredovanje izdelkov je **petek, 24. februarja 2017**.

Vrtci	Iz odpadne KEMS z različnimi tehnikami ustvarjajte na temo GOZDA: nabiranje plodov v gozdu, življenje v gozdu, gozdne rastline in živali, delo
1. triada OŠ	
2. triada OŠ	Fotografije, posnetki, plakat, strip, reportaža in podobno na temo, kaj (lahko) naredimo iz odpadne KEMS ali kar je izdelano iz odpadne KEMS: a) svetovne znamenitosti, b) »Dopoldne učenec, popoldne učitelj: kaj vse naredimo iz KEMS pri nas doma?«.
3. triada in SŠ	Fotografije, posnetki, plakat, strip, reportaža in podobno na temo, kaj (lahko) naredimo iz odpadne KEMS ali kar je izdelano iz odpadne KEMS: a) svetovne znamenitosti, b) Raziskovalne in/ali seminarske naloge o krožnem gospodarstvu: surovine in materiali KEMS, ločeno zbiranje odpadne KEMS, novi izdelki itd.

MLADI POROČEVALCI, PIŠITE, FOTOGRAFIRAJTE, SNEMAJTE O HRANI!

V sodelovanju s časopisno hišo Delo in Katedro za novinarstvo na Fakulteti za družbene vede vas vabimo, da do 15. februarja predstavite svoje novinarske pisne, foto- ali video-prispevke o hrani. Analizirajte, komentirajte, pokažite, kako odgovorni smo do hrane, kako dobro poznamo pot od pridelave hrane do hrane na naši mizi, kakšen je odnos potrošništvo in hrana, zakaj zavržemo hrano, kako lahko preprečimo zavrženo hrano, spoznajmo lokalne pridelovalce in podobno. Tokratna tema je zelo široka, zato z veseljem pričakujemo nove prispevke!

Pri pisnih prispevkih izberite enega od štirih

žanrov. Pred pripravo prispevka vas vabimo, da preberete navodila o posameznem žanru, na posamezni povezavi pa najdete poleg opisa tudi primere tega žanra in dodatne vire: [Poročilo](#), [Anketa](#), [Intervju](#), [Komentar](#).

Najboljši prispevki bodo objavljeni v rubriki Zeleno Delo!

Kot **fotografski prispevek** lahko pošljete eno fotografijo ali galerijo fotografij, v kateri je do 12 fotografij. **Video-prispevek** pa naj bo pripravljen kot dokumentarni film, reportaža ali intervju.

Predvsem želimo, da prispevki odražajo pristnost mladih poročevalcev! Zbiramo jih na naslovu: info@ekosola.si.

Hkrati pa vabimo mlade novinarje, da raziskujejo in pišejo, fotografijo ali snemajo še naprej. Do konca šolskega leta sta razpisani še dve temi:

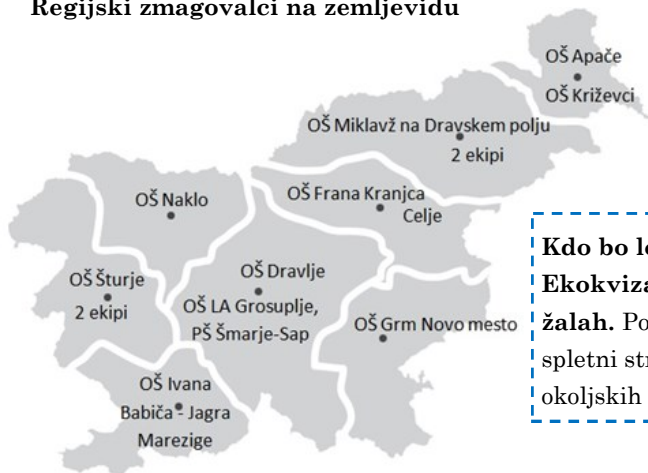
- marec-april: **biotska raznovrstnost** (npr. invazivne rastline),
- maj: **zdrav življenjski slog** (npr. gibanje, pozitivno razmišljanje).

REGIJSKI ZMAGOVALCI EKOKVIZA ZA OSNOVNE ŠOLE

V letošnjem šolskem tekmovanju osnovnošolcev v ekoznanju se je v tričlanskih ekipah pomerilo 3078 učencev šestih, sedmih in osmih razredov s 142 slovenskih osnovnih ekošol. Na spletu so odgovarjali na vprašanja o odgovornem ravnanju s hrano, iznajdbah v preteklosti in krožnem gospodarstvu. Kaže, da je bil letošnji Ekokviz precej zahteven, saj nobena ekipa ni pravilno odgovorila na vseh 30 zastavljenih vprašanj. V povprečju pa so pravilno odgovorile na 17 vprašanj. Povprečen čas tekmovanja je bil približno 13 minut, reševanje pa je bilo letos daljše kot v prejšnjih letih predvsem zato, ker so bila poleg dosedanjih izbirnih vprašanj dodana vprašanja s povezovanjem pojmov in sopomenk. Največ pravih odgovorov je bilo v sklopu 'Iznajdbe v preteklosti', kjer so morali med zapisanimi predlogi izbrati iznajdbo, ki je spodbudila iznajdbo kolesa. Pravilno je odgovorilo 997 ekip.

Na državno tekmovanje se je uvrstilo **12 ekip**: Zmagovalci iz vsake regije, drugouvrščeni ekipi iz ljubljanske in mariborske regije ter ekipi, ki sta med preostalimi dosegli drugi najboljši rezultat.

Regijski zmagovalci na zemljevidu

Tudi po zaključku šolskega tekmovanja so na [spletnem mestu Ekokviza](#) na voljo učno gradivo in vprašanja za vajo, kjer lahko vsak obiskovalec preveri svoje znanje in si ogleda fotografije s tekmovanja.

Kdo bo letošnja največja EKOFACA? Finalno tekmovanje letošnjega Ekokviza za osnovne šole bo 17. februarja 2017 na OŠ Rodica Domžalah. Potekalo bo v dveh delih: ekipe bodo v prvem delu reševale kviz na spletni strani eko.telekom.si, nato pa se bodo v živo pomerile v poznavanju okoljskih tematik.

Z NAJVEČ ZNANJA O OKOLJSKIH TEMAH SE PONAŠAJO DIJAKI IZ ŠENTJURJA, LJUBLJANE IN ORMOŽA

272 dijakov iz 53 slovenskih srednjih šol se je pomerilo na državnem tekmovanju Ekokviza, v katerem so odgovarjali na 30 vprašanj iz treh izbranih okoljskih tem. V tekmovanju, ki so ga organizirali na SESGŠ ŠC Kranj, so zmagali: Blažka Lovšin iz Šolskega centra Šentjur v kategoriji srednjega poklicnega izobraževanja, v kategoriji srednjega strokovnega in poklicno-tehničnega izobraževanja je zmagala dijakinja Ana Virant s Srednje zdravstvene šole Ljubljana ter s strokovne in splošne gimnazije dijakinja Maja Filipič z Gimnazije Ormož. Letos smo pod naslovom Včeraj – danes – jutri združili teme krožnega gospodarstva, odgovornega ravnanja s hrano ter izume in odkritja iz preteklosti, ki še vedno oblikujejo našo sedanost in prihodnost.

V šolskem tekmovanju Ekokviz je decembra sodelovalo skupaj 2743 dijakov. Tekmovanje je potekalo v treh kategorijah SPI (srednje poklicno izobraževanje) 499 dijakov, SSI/PTI (srednje strokovno izobraževanje in poklicno tehnično izobraževanje) 1659 dijakov in GIM (splošne in strokovne gimnazije) 663 dijakov.

Število sodelujočih ekip po regijah:

Regija	Št. šol	Št. ekip
Osrednjeslovenska	38	291
Mariborska	34	277
Novomeška	22	140
Celjska	19	129
Pomurska	16	93
Obalna	8	48
Severnoprimorska	3	32
Gorenjska	2	19

Koordinatorica programa Ekošola za srednje šole mag. Darja Silan je udeležence državnega tekmovanja ob razglasitvi rezultatov nagovorila takole:

»Vaši mentorji bi vas radi pospremili v orbito vašega življenja tako, da bi bili dobro opremljeni z različnimi veščinami in znanjem, da boste lahko spreminjali svet v smeri skrbnega in spoštljivega ravnanja z naravo in sočlovekom. Svet, v katerem živimo, se vrti zelo hitro. Vendar pa vsakdo od nas za seboj pušča sled. Naj bodo te sledi usmerjene v spremembe našega načina življenja v smeri odgovornega ravnanja z okoljem. **Skupaj spreminjajmo minuse v pluse.** Naj bodo vaše modre misli pot v številna zelena dejanja - od najpreprostejših korakov doma in v šoli do večjih družbenih.

Preteklost oblikuje sedanjost in prihodnost. V naravi ni enosmernih poti, vse so krožne. In tak naj bo vaš pogled v prihodnost. V zavedanju, da imajo naše odločitve določene posledice. Naj za vami - in za nami - ne ostajajo tone odpadkov, izčrpani naravni viri, siromašni medosebni odnosi, ampak harmonična povezanost vsega - človeka in narave.«

Na državnem tekmovanju so tekmovalci osvojili 12 zlatih priznanj, 42 srebrnih in 61 bronastih.

RECEPTI O UPORABI PREOSTANKOV ŽIVIL: NAGRADNI NATEČAJ 'RECIKLIRANA KUHARIJA'

V okviru projekta Hrana ni za tjavendan razpisujemo nagradni natečaj 'Reciklirana kuharija'. Vabimo vas k oddaji receptov, kaj narediti iz živil, ki jih ne porabimo v celoti ali pa nam ostajajo ter jim bo potekel rok. Zbiramo izvirne in tradicionalne kuharske recepte, ki jih predstavite na čim bolj inovativen način. Rok za oddajo receptov je 31. marec 2017.

Raziskovalni izziv:

Iščemo inovativne načine ponovne uporabe živil in zbiramo recepte, v katerih lahko uporabimo preostanke živil ali obrokov. **Raziščite in zapišite kuharske recepte naših babic, ki v sebi nosijo lokalni pridihi in/ali avtohtone posebnosti.** Prav tako so dobrodošli tudi novi, inovativni recepti. V receptih morajo biti uporabljeni ostanke živil (npr. star kruh) ali ostanke jedi (npr. pire krompir). Pri izzivu si lahko pomagate z naslednjimi vprašanji: *Kako so naše*

Zmagovalci Ekokviza za srednje šole 2016-2017

Kategorija SPI

1. mesto	Blažka Lovšin, Šolski center Šentjur	28 točk
2. mesto	Matej Marko, IC Piramida Maribor, SŠ za prehrano in živilstvo	27 točk
3. mesto	Kristina Rus, Srednja gradbena, geodetska in okoljevarstvena šola	26 točk

Kategorija SSI/PTI

1. mesto	Ana Virant, Srednja zdravstvena šola Ljubljana	28 točk
2. mesto	Dominika Vrtnjak, Biotehniška šola Maribor	27 točk
3. mesto	Živa Kozole, ŠC Celje, SŠ za gradbeništvo in varovanje okolja	27 točk

Kategorija GIM

1. mesto	Maja Filipič, Gimnazija Ormož	29 točk
2. mesto	Meliha Imamović, I. gimnazija Celje	29 točk
3. mesto	Izak Ban, Dijaški dom Ivana Cankarja Ljubljana	28 točk

Generalni sponzor Ekokviza za srednje šole

mame, babice, šolske kuharice in kuharji uporabili ostanke jedi ali živil? Lahko recept izboljšamo, izpopolnimo? Kako lahko recept čim bolj kreativno predstavimo?

Starostne skupine:

KUHARČKI: 1. starostna skupina (vrtni, od 1. do 3. razreda OŠ)

VODJE KUHINJ: 2. starostna skupina (od 4. do 6. razreda OŠ)

KUHARSKI MOJSTRI: 3. starostna skupina (od 7. do 9. razreda OŠ, srednja šola)

Na natečaju lahko sodelujejo vrtni, osnovne šole, srednje šole, šolski centri in dijaški domovi, tudi če niso prijavljeni v projekt Hrana ni za tjavendan in želijo svoje predloge za recepte deliti širše.

Oddaja izdelka:

Oddelek lahko tekmuje z največ dvema receptoma. Recept predstavite na čim bolj kreativen način (fotokolaž, risbe, video posnetek, strip ...). Mentor pošlje recept v obliki doc. ali pdf. Video-posnetki naj bodo dolgi do 3 min. Izdelke oddajte na: info@ekosola.si.

Ocenjevanje:

Strokovna komisija bo ocenjevala inovativnost v povezavi s kreacijo in predstavitvijo recepta.

OBLIKUJTE SVOJO GOSPO KUHLO!

V šolskem letu 2016/2017 se nam je v projektu Hrana ni za tja-vendan pridružila prav posebna junakinja. To je **gospa Kuhla, ki otroke in učence spremlja na poti zmanjševanja količin zavržene hrane**. Ustvarite svojo lutko na kuhalnici in nam jo pošljite v tulcu (poslali smo vam ga po pošti) na naslov: Program Ekošola, Zavrti 2, 1234 Mengeš. Rok za oddajo je **31. marec 2017**. Ne pozabite pripisati: ime ustanove, naslov ustanove, ime in priimek mentorja, ime in priimek otrok/učencev, ki so lutko izdelali, ter starost ustvarjalcev. Verjamemo, da bodo nastale zanimive in zabavne gospe Kuhle!

PO KORAKIH DO TRAJNOSTNE MOBILNOSTI

Promet je eden glavnih stebrov sodobne družbe in gospodarstva ter velik onesnaževalec zraka. Naše potovalne navade pa se ne spreminjajo ali se spreminjajo zelo počasi. Vabimo vas, da v vsakdanjem življenju in pri vsakodnevnih aktivnostih razmišljate, kako trajnostno izboljšati svojo mobilnost. Sodelujte v nagradnem natečaju **Trajnostna mobilnost!**

Kategorije in izzivi

1. Ohranjam okolje!

Starostna skupina: Vrtec in prva triada OŠ

Vsaj dva tedna namenite trajnostni mobilnosti. Z otroki se pogovarjajte in ugotavljajte, katera prevozna sredstva so okolju čim bolj prijazna, kako prihajajo v vrtec ali šolo, katera prevozna sredstva uporabljajo v družini.

Nagradni natečaj: Skupina otrok in učencev pripravi **likovni izdelek okolju prijazno prevožno sredstvo** (risbe, makete, posterje, risanje s kredo na tla) na temo čim bolj okolju prijaznih prevoznih sredstev ter ponazori svojo vlogo na tej poti (lahko več otrok na eni sliki ali maketi).

2. Kako do prijatelja?

Starostna skupina: Druga in tretja triada OŠ

Vsaj dva tedna namenite trajnostni mobilnosti. V tem času spodbudite učence, da sami ali z vašo pomočjo izbe-

rejo, kako trajnostno priti do svojega prijatelja, sošolca, trgovine, šole – peš, s kolesom, javnim prevozom. Pri tem ugotavljajo, ali je pot varna, kaj bi bilo treba storiti za varno pot, koliko časa se porabi za pot. Učenci narišejo na zemljevidu pot in označijo način prevoza. Za zemljevid lahko uporabijo tiskane ali digitalne pripomočke. Predstavite rezultate na vaši ustanovi (plakati, prispevki v šolskem glasilu, drugo) in v lokalni skupnosti.

Nagradni natečaj: Čim bolj **zanimiv in uporaben izris oziroma prikaz izbrane poti** (maketa, zemljevid, aplikacija) ter predstavitev šolski ali lokalni skupnosti.

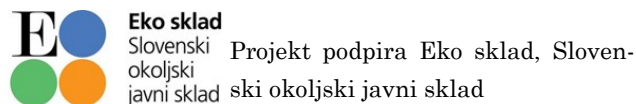
3. Moje trajnostno vozilo

Starostna skupina: Srednja šola in fakulteta

Dijaki ali študenti si izberejo pot do šole, saj prihajajo iz različnih krajev in lahko obravnavajo daljše poti. Med dijaki in študenti pa želimo spodbuditi tudi izdelavo trajnostnih vozil (kolo, skiro, rolka ...), ki so lahko tudi iz odpadnih materialov, oziroma izdelavo vozila, ki upošteva čim več okolju prijaznih vidikov.

Nagradni natečaj: Najbolj inovativno trajnostno vozilo.

Nagrajeni bodo trije najboljši izdelki v vsaki starostni skupini (skupaj devet nagrad v skupni vrednosti 300 evrov).

DIDAKTIČNI PRIPOMOČEK »SADJE NAJ BO PRAVIČNO«

Januarja je izšel priročnik »Sadje naj bo pravično«, ki sta ga izdala društvo Fokus in zadruga Buna. V priročniku je predstavljeno sadje skozi zgodovinsko perspektivo, način pridelave, poudarjeno je tudi ozadje trgovine s tropskim sadjem. V njem boste našli tudi predlog aktivnosti, ki jih lahko izvedete v različnih časovnih obdobjih, s slikovnim gradivom in navodili za izvedbo. Aktivnosti lahko v vaši ustanovi prilagodite glede na zanimanje, starost ter vsebinske poudarke posameznih predmetov ali tematskih dni. Priročnik je objavljen na [tej povezavi](#).

ENERGETSKI

OPOZARJAJO: KO ZAPUSTIŠ PROSTOR,

UGASNI

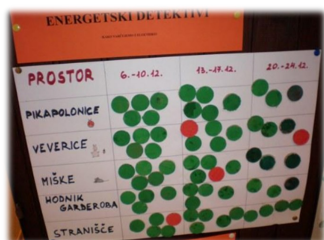

IN

ZAPRI VRATA.

UČINKOVITA RABA ENERGIJE V ŠOLAH IN VRTCIH – ENERGETSKI DETEKTIVI

V projektu Učinkovita raba energije v šolah in vrtcih vas vabimo, da pripravite nalepke in slogane, ki spodbujajo k učinkoviti rabi električne energije v šoli, doma in v prostem času. **Pet svojih najbolj domiselnih nalepk ali sloganov pošljite najpozneje do petka, 28. aprila 2017**, na elektronski naslov info@ekosola.si.

Več o ukrepih varčevanja z energijo je na voljo v [dodatnih gradivih](#) na spletni strani programa Ekošola. Natečaj je pripravljen za tri starostne skupine:

- vrtci in 1. triada OŠ
- 2. triada OŠ
- 3. triada OŠ, srednje šole, fakultete

S projektom Učinkovita raba energije (URE) v šolah in vrtcih želimo spodbujati mlade k bolj premišljeni in varčni rabi energije tako v šoli kot tudi doma. URE pomeni doseči zmanjšano porabo energije ter pri tem upoštevati tehnične in ekonomske pogoje in porabiti čim manj energije v vrtcu, šoli ali doma. Strokovnjaki ugotavljajo, da je mogoče z ozaveščevalnimi ukrepi zmanjšati porabo energije za 10-15 odstotkov brez dodatnih stroškov.

ODGOVORNO S HRANO NA ALTERMEDU – PRIDRUŽITE SE!

Vabimo vas, da se nam pridružite na sejmu Altermed, ki bo potekal od 10. do 12. marca 2017 v Celju. Ekovrtci in ekošole se bodo predstavili pod skupnim naslovom **Odgovorno s hrano**. Poleg predstavitev na stojnicah bodo sodelujoče ustanove poskrbele za bogat program na predstavitvenem odru in v demonstracijski kuhinji.

Posebej vas vabimo na predstavitve **primerov dobrih praks v petek, 10. marca 2017, dopoldne**, ki jih bodo izvedli učenci skupaj z mentorji. Na stojnicah pa si boste lahko ogledali postopek ekološkega pridelovanja in vzgajanja zdravih rastlin, kakovost lokalnih izdelkov, pokusili brezglutenske palačinke, jajčno omleto s koprivami in seme, razne napitke, namaze ter veliko drugih dobrot.

Če se nameravate **udeležiti predavanj in si ogledati stojnice**, nam to sporočite **do 14. februarja 2017**. Na podlagi poslanih prijav bosta imela **v petek do 12. ure dva udeleženca na ustanovo prost vstop na sejem**.

